Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Туристичне краєзнавство

галузь знань: 10 Природничі науки
спеціальність: 106 Географія
освітньо-професійна програма: Географія

УХВАЛЕНО
Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії
Протокол №1 від 30 серпня 2021 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Туристичне краєзнавство
Викладач	Корнус Олеся Григорівна
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia
E-mail:	zavgeogr@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=174
Консультації	Консультації проводяться у вівторок о 14:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.

Анотація до дисципліни

Навчальний курс «Туристичне краєзнавство» формує у студентів теоретико-методологічні засади туристичного краєзнавства, визначає основні джерела, функції і методи дослідження туристичного краєзнавства. Краєзнавство є тим видом діяльності, в розвитку якого зацікавлені установи місцевої влади, охорони довкілля, культури, освіти, охорони здоров'я, зокрема рекреаційні, туризму. Багато з них використовують в своїй діяльності результати краєзнавчих досліджень, інші застосовують засоби і методи краєзнавчої роботи і т. і., тобто краєзнавство є багатофункціональним і володіє потужним потенціалом для рішення багатьох соціальних і економічних завдань. Увага студентів у процесі вивчення дисципліни «Туристичне краєзнавство» буде сконцентроване не лише на теоретичних поняттях, а й на розгляді конкретних прикладів використання краєзнавчих туристичних ресурсів. У дисципліну «Туристичне краєзнавство» включена характеристика рекреаційно-туристичних ресурсів окремих географічних та історичних територій України, на базі яких розвивається краєзнавчий, сільський, зелений, екологічний туризм і відбувається формування основних туристських потоків, аналізуються внутрішньо-регіональні особливості розвитку туризму.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: сформувати у студентів фахове розуміння геопросторових особливостей формування і просування на національний ринок місцевого туристичного продукту, а також сутнісних рис туристичної спеціалізації теренів України на ринку рекреаційних послуг.

Завдання курсу:

- засвоєння знань про туристичне краєзнавство України, краєзнавчі туристичні ресурси, їх поширення на території України;
- складання комплексної характеристики туристських ресурсів областей країни;
- визначення рейтингу областей за краєзнавчим туристським потенціалом;
- виявлення ступеня туристського освоєння областей України;

- аналіз особливостей туристського природокористування в різних областях країни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- понятійний, категоріальний апарат та основні смислові значення туристичного краєзнавства;
- історію виникнення та закономірності розвитку краєзнавства;
- особливості районування території України,
- природний краєзнавчо-рекреаційний потенціал України,
- види краєзнавчо-туристичних об'єктів України.

вміти:

- орієнтуватись у науковій та періодичній літературі із актуальних проблем дисципліни, відбирати з цієї інформації найголовніше, вміти систематизувати її;
- опрацьовуючи тематичну літературу, самостійно збагачувати свій науковий та творчий потенціал, застосовувати прогресивні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями;
- опрацьовуючи тематичну літературу, самостійно збагачувати свій науковий та творчий потенціал, застосовувати прогресивні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями;
- вільно володіти науково-теоретичними основами розвитку туристичного краєзнавства;
- володіти й використовувати методи й прийомами туристично-краєзнавчих досліджень;
- застосовувати джерельно-інформаційну базу для наукових досліджень і краєзнавчо-туристичної роботи;
- аналізувати туристично-краєзнавчий потенціал території дослідження.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2020
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	2
Семестр	4
Формат курсу	очний
Обов'язкова /вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів/годин	4/120
Кількість розділів	1 розділ
Форма контролю	залік
Лекції	22 год.
Практичні заняття	24 год.
Консультації	2 год.
Самостійна робота	72 год.

Тематичний план вивчення дисципліни

Розділ 1. Основи туристичного краєзнавства

Тема 1.1. Історичний розвиток та сутність туристського краєзнавства. Історична періодизація туристського краєзнавства. Об'єкт, предмет, задачі та методи туристського краєзнавства. Загальна характеристика туристичних ресурсів України.

Тема 1.2. Київ - туристичний центр світового значення. Природно-рекреаційні та інфраструктурні ресурси Києва. Історико-культурні ресурси Києва. Виникнення і ранній розвиток міста. Київ у XIII-XVШ ст. Київ у XIX ст. Київ XX ст.

Тема 1.3. Туристичні ресурси Правобережної України. Туристичні ресурси історичної Київщини. Київська область. Черкаська область. Туристичні ресурси історичної Волині. Волинська область. Житомирська область. Рівненська область. Туристичні ресурси історичного Поділля. Вінницька область. Тернопільська область. Хмельницька область.

Тема 1.4. Туристичні ресурси Лівобережної України. Туристичні ресурси Чернігівської області. Туристичні ресурси Полтавщини.

Тема 1.5. Туристичні ресурси Слобожанщини. Харківська область. Сумська область.

Тема 1.6. Туристичні ресурси Західної України. Туристичні ресурси історичної Галичини. Львівська область. Івано-Франківська область. Туристичні ресурси Буковини. Туристичні ресурси Закарпаття.

Тема 1.7. Туристичні ресурси Степової (Південної) України. Одеська область. Миколаївська область. Херсонська область. Запорізька область. Донецька область. Луганська область. Дніпропетровська область. Кіровоградська область.

Тема 1.8. Туристичні ресурси Криму. Історико-культурні ресурси Криму. Природно-рекреаційні ресурси Криму.

Політика дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни потребує: виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; робота з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття. Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми.

Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друковані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням.

Академічна доброчесність

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, розповідь, доповідь студента, роз'яснення, відповіді на запитання. Усний контроль проводиться майже на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До

поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; написання рефератів; підготовка доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в журналі обліку роботи викладача. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

У кінці семестру проводиться підсумкова контрольна робота. До контрольних заходів допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Вид контролю за І семестр – залік. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка обраховується в кінці семестру, як сума балів за виконання всіх видів робіт. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Структура проведення семестрового контролю відображається та доводиться до відома студентів на першому занятті.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з туристичного краєзнавства; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що випливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і

	прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Для заліку

Поточний контроль								Разом	Сума
РОЗДІЛ 1									
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	60	100
5	5	5	10	10	10	10	5		
Контроль самостійної роботи									
2	4	4	6	6	6	6	6	40	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні:

1. Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. Сільський зелений туризм: навчальний посібник. – Суми: ПФ «Видавництво "Університетська книга"», 2019. – 178 с.
2. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму: навчальний посібник (для студентів спеціальності «Туризм»). – Суми: ПФ «Видавництво "Університетська книга"», 2018. – 372 с.

3. Мальська М.П. Екстремальні види туризму : Навчально-методичні вказівки / М.П. Мальська, А.Б.Ховалко. – Львів : Видавничий центр Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2016 – 51 с.
4. Пилипюк А.В. Види спелеокористування та стійкість спелеокомплексів / А.В. Пилипюк // Сучасні проблеми розвитку географічної науки і освіти в Україні: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Обрій, 2015. Випуск V. – С. 67-68.
5. Пилипюк А.В. Стан, можливості та перспективи розвитку спортивного спелеотуризму в Україні / А.В. Пилипюк, І.О. Колотуха / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю "Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України" // Збірник наукових праць. – Кіровоград. – КЛА НАУ, 2015. – С. 202-211.
6. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алєшугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
7. Сідоров М. В. Україна на світовому ринку туристичних послуг : сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / М. В. Сідоров, О. Є. Юрченко, С. О. Юрченко. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 256 с.
8. Скубій І. В. Туристичний потенціал місць історичної пам'яті в Україні. http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/view/131585

Додаткові:

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування.. – К.: Київський університет, 2001. –395 с.
2. Дем′янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г. С. Дем′янчук. – К.: Просвіта, 2006. – 293 с.
3. Демідієнко О. Я., Іонова О. М., Кузнецова В. І. Основи краєзнавства. – К., 2001.
4. Іванов О. Замки і палаци Західної України: історія – культура – туризм (Історико-архітектурні пам'ятки мистецтва). – К.: ТзОВ «Наш світ», Укргеодезкартографія, 2004.
5. Краєзнавство в Україні: сучасний стан і перспективи. – К. : Академія, 2003. – 232 с.
6. Крачило Н. П. Краєзнавство і туризм : Навч. посіб. – К.: Вища школа, 1994. – 191 с.
7. Кузик С. П. Географія туризму: навчальний посібник. – К. : Знання, 2011. – 271 с
8. Масляк П. О. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 343 с.
9. Мацюк О.Я. Замки і фортеці Західної України. Історичні мандрівки. Львів: Центр Європи, 2005. – 192 с.
10. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: Навчальний посібник. – К. : Альтерпрес, 2003. – 352 с.
11. Поколодна М. М. Туристське краєзнавство: навчальний посібник / М. М. Поколодна, Л. Д. Божко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х. : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 310 с.Рутинський М.Й. Географія туризму України. Навч.-метод. посібн.: – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
12. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: Навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2007. – 432 с.
13. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 428 с.
14. Скрипник Н. Я. Рекреаційна географія [текст] : навч. посіб. / Н. Я Скрипник., А. М. Сердюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 296 с.
15. Стафійчук В. І. Рекреалогія. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2006. – 264 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба туризму та курортів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourizm.gov.ua
2. Про туризм : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80
3. Українські Карпати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.karpaty.com.ua
4. Туристична бібліотека // http://tourlib.net/
5. Атлас печер України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://speleo.land.kiev.ua/atlas-caves.html
6. Природа України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nature.land.kiev.ua/